

Zināšanu pilnveides izglītības programma (24 akadēmiskās stundas)
un apmācību metodoloģija speciālo zināšanu apgūvei
bērnu tiesību aizsardzības jomā

Valsts policijas un pašvaldības policijas darbiniekiem

2. modulis

„Profesionālā saskarsme ar pusaudžiem”

Atbildes uz paškontroles jautājumiem

1. jautājums.

Kādēļ pusaudžu vecumposmu dēvē par „sarežģītu” posmu cilvēka attīstībā?

Atbilde uz 1. jautājumu

Pusaudžu vecumposmā notiek fundamentālas izmaiņas cilvēka ķermenī, tā fizioloģiskajā funkcionēšanā saistībā ar dzimumbrieduma sasniegšanu. Pusaudži ļoti jūtīgi pārdzīvo šīs pārmaiņas, tās var šķist pat biedējošas. Tā kā pusaudža pašvērtējums ir gana trausls un ievainojams un pusaudzīm ir ļoti svarīgi atbilst ideāliem, atbilst vienaudžu standartiem, pusaudzis var kļūt norūpējies un bažīgs par savu ārēni, bieži ir ar to nemierā. Dzimumbrieduma rezultātā notiekošās izmaiņas ķermenī, tā funkcionēšanā var biedēt pusaudzi, reizēm pat radīt kauna, nepilnvērtības izjūtas. Tāpat pusaudžu vecumā notiek psihiestrukturizācija, pusaudzis veido, nostiprina identitāti, uzsāk fizisku un emocionālu atdalīšanās procesu no vecākiem, pievēršas vienaudžu grupai, aktualizējas attiecību veidošana ar pretējo dzimumu, nostiprinās iekšēja sirdsapziņas sistēma, nobriest un pilnveidojas psihiskie procesi un psihiestrargmehānismi, attīstās un pilnveidojas motivācijas, gribas sfēra, spēja uz veselīgu konkurenci un sasniegumu gūšanu.

2. jautājums.

Kāda ir pieaugušo loma, palīdzot pusaudzim izdzīvot vecumposma krīzi?

Atbilde uz 2. jautājumu

Pusaudzim svarīgi saņemt iekļūtu, empātisku un atbalstošu attieksmi no pieaugušā puses. Pieaugušais, ja vien pats ir veiksmīgi atrisinājis pusaudžu vecumposma uzdevumus, spēj atbalstīt pusaudzi ceļā uz emocionālu briedumu, palīdzēt pārvarēt pusaudža apjukumu, bailes, nomāktību, arī agresiju un kategoriskumu, nenovēršoties vai nesākot agresiju atreaģēt caur noniecināšanu, moralizēšanu, pārmērīgām prasībām, lieku kontroli. Pieaugušā uzdevums ir radīt drošību, noteikt un saglabāt stingras, tomēr vienlaicīgi arī elastīgas robežas. Tāpat viens no pieaugušā izaicinājumiem ir spēt pieņemt pusaudža centienus pēc autonomijas un pakāpeniskas atdalīšanās ceļā uz pieaugušā dzīvi.

3. jautājums.

Kādi faktori var ietekmēt uzvedības traucējumus pusaudžiem?

Atbilde uz 3. jautājumu

Pusaudžu uzvedības traucējumu veidošanās pamatā ir gan bioloģiski, gan sociāli, gan psiholoģiski faktori. Pie bioloģiskajiem faktoriem pieskaitāmi, piemēram, ģenētiski pārmantotas endogēnas saslimšanas, garīgā atpalcība, organiski smadzeņu bojājumi, predispozīcija uz atkarības slimībām, psihopātija. Sociālie faktori: hroniska nabadzība, nelabvēlīga sociālā vide, vardarbība, agrīni zaudējumi un emocionālas traumas objektu attiecībās. Psiholoģiskie faktori: tendence uz augstu impulsivitāti, afektīvām svārstībām, empātijas trūkums, grūtības robežu ievērošanā.